

Sygn. akt II UK 79/17

POSTANOWIENIE

Dnia 11 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku J. W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 11 stycznia 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 31 sierpnia 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 31 sierpnia 2016 r., sygn. akt III AUa [...], Sąd Apelacyjny w [...] – w sprawie z wniosku J. W. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T. o prawo do emerytury – oddalił apelację wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w T. z 25 stycznia 2016 r., sygn. akt IV U [...], oddalającego odwołanie J. W. od decyzji organu rentowego z 30 kwietnia 2015 r., odmawiającej prawa do wcześniejszej emerytury z powodu niewykazania 15 lat stażu pracy w warunkach szczególnych.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego wnioskodawca zaskarżył skargą kasacyjną. W skardze – opartej na pierwszej podstawie kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) – zarzucono błędną wykładnię art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z działem XIV, poz. 5 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku

emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, z powołaniem się na art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., że w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżność w orzecznictwie sądów. W ocenie autora skargi interpretacja wskazanych przepisów dokonana przez Sąd w zaskarżonym wyroku określająca, że praca przed monitorem kineskopowym jest zwykłą pracą biurową, „stanowi interpretację przepisów prawa materialnego w sposób schematyczny i automatyczny a wręcz polegający na zastosowaniu pozaustawowych kryteriów do tejże interpretacji. Przepis art. 184 ustawy o emeryturach i rentach winien być interpretowany łącznie z § 8 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dn. 1 grudnia 1998 r. z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy, która wskazuje, iż szkodliwym dla pracownika jest użytkowanie w czasie pracy monitora ekranowego co najmniej przez połowę dobowego wymiaru czasu pracy, tak więc nie jest bezwzględną przesłanką do uznania, iż pracę w warunkach szkodliwych przy kineskopowym monitorze ekranowym jest szkodliwa, jeżeli praca ta wynosi co najmniej połowę dobowego wymiaru pracy - w przypadku skarżącego było to mniej więcej 75% dobowego wymiaru czasu pracy”. Wskazano, że w przedmiotowej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, albowiem zachodzi okoliczność wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości oraz sprzeczność w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w szczególności orzeczeniu z dn. 8 marca 2010 r. sygn. akt II UK 236/09, gdzie SN stwierdza, że nie ma pozytywnej regulacji normatywnej, która definitywnie pozwalałaby przyjąć, że każda praca w pełnym wymiarze na stanowisku pracy wyposażony w monitor ekranowy jest pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu pkt 5 Działu XIV Wykazu. Tym samym interpretacja sądów I i II instancji co do przesłanek szkodliwości pracy w warunkach szkodliwych budzi bardzo poważne wątpliwości, jeżeli weźmiemy pod uwagę, iż przepis § 8 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dn. 1 grudnia 1998 r. wskazuje wprost - jednoznacznie i przejrzyście, że szkodliwym jest dla pracownika używanie w trakcie pracy monitora przez połowę dobowego wymiaru czasu pracy co w przedmiotowej sprawie miało miejsce. Niemożliwym jest by pracownik

wpatrywał się bez przerwy w ekran przez osiem godzin - do kompletnej rzadkości należą stanowiska pracy polegające na nieustannym wpatrywaniu się w monitoring”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W świetle utrwalonego już orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia

prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243).

Zgodnie z dotychczasowym orzecnictwem Sądu Najwyższego skarżący – opierając wniosek o przyjęcie jego skargi do rozpoznania na przyczynie przyjęcia skargi określonej w przepisie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – powinien określić, które przepisy wymagają wykładni, ale także wskazać, na czym polegają poważne wątpliwości związane ze stosowaniem tych przepisów wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Konieczne jest opisanie tych wątpliwości, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej

propozycji interpretacyjnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z dnia 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Jeżeli zaś skarżący powołuje się na rozbieżności w orzecznictwie sądowym, to zobowiązany jest przytoczyć te rozbieżne orzeczenia Sądów, przy czym musi wykazać, że występująca w nich rozbieżność ma swoje źródło w różnej wykładni przepisu albo wykazać, że wykładnia dokonana przez Sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2008 r., II CSK 21/08, LEX nr 794605). Chodzi przy tym o rozbieżności w wykładni przepisu prawa, a nie o rozbieżności w jego zastosowaniu. Ponadto, ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 października 2012 r., III SK 15/12, LEX nr 1228636 oraz z dnia 19 października 2012 r., III SK 13/12, LEX nr 1228618).

Autor rozpatrywanej skargi kasacyjnej nie przedstawia ani istotnego zagadnienia prawnego sprawy w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. ani też nie wykazuje przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. jako potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Zasadnicza wadliwość uzasadnienia wniosku o przyjęcie do rozpoznania rozpatrywanej skargi kasacyjnej polega na tym, że pomimo, że konstrukcja tego uzasadnienia oparta jest między innymi na przepisie prawa - § 8 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 grudnia 1998 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe (Dz.U. Nr 148, poz. 973), to zarzut naruszenia powołanego przepisu nie został przedstawiony w ramach materialnoprawnej podstawy skargi określonej w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. Wadliwość ta powoduje, że Sąd Najwyższy – w przypadku przyjęcia skargi do rozpoznania – nie mógłby zajmować się stawianymi kwestiami na etapie merytorycznego rozpoznania skargi kasacyjnej. Zgodnie bowiem z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach

zaskarżenia oraz w granicach podstaw; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod rozagę nieważność postępowania. Niezależnie od powyższej wadliwości uzasadniania wniosku, nie zawarto w nim odpowiedniej jurydycznej argumentacji, którą autor skargi wykazałby, że w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. czy też potrzeba wykładni przepisów prawnych w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Nie przedstawiono także rozbieżności w orzecznictwie sądowym. Za taką okoliczność nie może być uznane ogólnikowe twierdzenie o „sprzeczności” w orzecznictwie Sądu Najwyższego, „w szczególności orzeczeniu z dn. 8 marca 2010 r. sygn. akt II UK 236/09...”; brakuje w takim ujęciu rzeczowej argumentacji wykazującej rzeczywistą rozbieżność w orzecznictwie sądowym dotyczącą wykładni powołanych w uzasadnieniu wniosku przepisów prawa; argumentacji uwzględniającej stanowisko powołanego wyroku Sądu Najwyższego.

W wyroku z dnia 8 marca 2010 r., II UK 236/09 - LEX nr 599770, Sąd Najwyższy stwierdził, że nie dostrzega się pozytywnej regulacji normatywnej, która *ex definitione* pozwalałaby przyjąć, że każda praca w pełnym wymiarze na stanowisku pracy wyposażonym w monitor ekranowy jest pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu pkt 5, dział XIV, wykaz A rozporządzenia z 1983 r. Przepisy rozporządzenia z 1 grudnia 1998 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe (Dz.U. Nr 148, poz. 973) określają wymagania bhp oraz ergonomii, jak i organizacji pracy na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe. Jednakże przepisów nawet tego rozporządzenia nie stosuje się do każdej pracy z systemem komputerowym (§ 3), przykładowo do systemów przenośnych nieprzeznaczonych do użytkowania na danym stanowisku pracy. W przepisie pkt 5 dział XIV, wykaz A załącznika do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. chodzi o pracę o znacznej szkodliwości i uciążliwości, szczególnie obciążającej narząd wzroku, co ma pozostawać z określoną czynnością polegającą na „obsłudze”, a nie tylko na posługiwaniu się w pracy elektronicznym monitorem ekranowym. Przepis pkt 5 nie ma na uwadze samego posługiwania się komputerem w pracy, lecz pracę szczególnie obciążającą wzrok i wymagającą precyzyjnego widzenia przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych. Zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] nie jest

sprzeczny – w zakresie analiz interpretacyjnych określonych przepisów prawa ubezpieczeń społecznych – ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w powołanym w uzasadnieniu wniosku wyroku II UK 236/09.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

aw